DAHL
ADVOKATFIRMA

Energistyrelsen
Amaliegade 44
1256 København K

Dato: Helle Carlsen - DAHL
J.nr.: 567.378 - hca
Sekr.:
Dir. Tlf.: 79127518
E-mail: uvi@dahllaw.dk
Fakta: DAHL er 145 jurister blandt 300 medarbejdere og har 5 kontorer i Danmark og 2 i Tyskland

VVM-redegørelse vedrørende Anholt Havmøllepark

Som advokat for Sigrid Bluhme, Skindbjergvej 46, 8500 Grenaa, retter jeg henvendelse til Energistyrelsen i anledning af den af Energinet.dk udfærdigede VVM-redegørelse vedrørende etableringen af Anholt Havmøllepark, hvortil indsigelser og bemærkninger kan tilstilles styrelsen.

Grundlaget for beslutningen om at indlede etableringen af yderligere kapacitet af vedvarende energi i form af en havvindmøllepark på 400 MW ved Anholt er blandt andet Havmøllehandlingsplanen fra 2008, som er en opfølgning af kortlægningsrapporten, "Fremtidens havmølleplaceringer – 2025", udfærdiget af et til lejligheden sammensat udvalg.

Samme udvalg har efter høringsfristen for sidstnævnte udfærdiget nævnte handlingsplan. I denne handlingsplan anbefaler udvalget, at der i første række udbygges med en havmøllepark ud for Anholt med 400 MW, blandt andet fordi denne løsning er samfundsøkonomisk billigst. Det lægges i den forbindelse til grund, jfr. side 13, nederst, i planen, at etableringen af denne havmøllepark ikke kræver egentlige netforstærkninger på land.

Af ovennævnte VVM-redegørelse og oplysninger i øvrigt indhentet i forbindelse med nærværende sagsbehandling fremgår imidlertid, at etableringen af en havmøllepark ved Anholt kræver netforstærkninger på land, da Energinet.dk planlægger at etablere ét nyt 220 kV jordkabel i et nyt tracé tværs over Djursland fra Grenaa Havn Nord til Trige.

Der er i den forbindelse, jfr. bilag 20, ref. 13.2, til nævnte VVM-redegørelse, tilsyneladende udarbejdet en Miljøredegørelse om yderligere forhold vedrørende det samlede projekt, uden dette dog er tilgængeligt for offentligheden.

Energistyrelsen har selv afgrænset den tekniske og geografiske opgave for Energinet.dk i forbindelse med udfærdigelsen af det lovpligtige arbejde med at udfærdige en VVM-redegørelse.

VVM-redegørelser skal med udgangspunkt i direktivbestemmelser herom udarbejdes for store anlæg, som kan have en væsentlig miljømæssig indflydelse på omgivelserne. Af bilag 3 sammenholdt med bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1335 af 2006 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet fremgår, at der ved vurderingen af, om et projekt har denne væsentlige miljømæssige påvirkning af omgivelserne, at anlægget heraf skal undergives en VVM-procedure, skal inddrages projektets samspil med andre projekter, jfr. bilag 3, pkt. 1.

Anlæg af jordkabler til transmission af højspænding er som udgangspunkt heller ikke underlagt VVM-kravene, idet dette kun gælder for luftledningerne (over en vis afstand) til samme formål.

Når det imidlertid ved vurderingen af, om et projekt er omfattet af VVM-pligt i henhold til nævnte bekendtgørelses § 3, stk. 2, jfr. bilag 3, 1. pkt. er angivet, at vurderingen af, om anlægget kan antages at få en væsentlig indvirkning på miljøet skal lægges vægt på anlæggets samspil med andre projekter, er det min opfattelse, at netop dette anlæg er karakteriseret ved ikke at kunne stå alene.

Anlæggets påvirkning ophører således ikke ved havmølleparkens placering, men har store konsekvenser i form af gennemskæring af et stort areal til anlæg af jordkabler til fremføring af højspænding fra samme anlæg.

Det er ubestridt, at sådanne anlæg til fremføring af højspænding udgør en sundhedsrisiko, idet der ved påvirkninger fra sådanne kan påvises en statistisk overforekomst af en særlig art af leukæmi hos børn. Desuden har andre lande, bl.a. Norge, indført grænser for den påvirkning fra elektromagnetiske felter, som mennesker må udsættes for (0,4 mikrotesla).

Hertil kommer de miljøpåvirkninger, som opstår i forbindelse med anlægsarbejdet, og som derfor heller ikke indgår i den udarbejdede VVM-redegørelse vedrørende anlægget af Anholt Havmøllepark.

Da den vurdering (jfr. ovenfor nævnte kortlægningsrapport mv.) som danner grundlag for at iværksætte etableringen af Anholt Havmøllepark, naturligt og naturligvis inkluderer en eventuelle netudbygning, som måtte være nødvendig (det blev dog vurderet, at en sådan ikke var nødvendig), er det min opfattelse, at en VVM-redegørelse

vedrørende etableringen af samme anlæg ikke kan begrænses til alene at angå placeringen af selve havmølleparken.

En sådan begrænsning af den vurdering, som skal foretages af sådanne anlæg, er på ingen måde i overensstemmelse med intentionerne med direktivet eller den danske implementering heraf.

VVM-reglerne tilgodeser ikke blot det formål, at der foretages en sammenhængende tilbundsgående undersøgelse af de miljømæssige påvirkninger af etablering og drift af de omfattede anlæg. De har ligeledes som et andet og højt prioriteret formål at inddrage offentligheden i disse anlægs placering og etablering.

Hvis vurderingen af virkningerne på miljøet af de omfattede anlæg på denne måde afgrænses som sket i det foreliggende tilfælde, vil den samlede påvirkning af anlæggets etablering og drift ikke blive vurderet, og offentligheden afskåret fra at blive gjort bekendt herom og inddraget heri i planlægningsfasen.

Det understreges i den forbindelse, at VVM-redegørelsens og kommuneplanretningslinjernes **forudgående** offentliggørelse er en vigtig del af formålet med bestemmelserne. I den forbindelse må forståelsen af ordet "forudgående" forstås således, at planlægningsfasen afsluttes, før anlægget forudskikkes etableret.

Etableringen af søkablet og transformatorstationen på land er som ovenfor anført ikke medtaget i VVM-redegørelsen, men tilsyneladende behandlet i en særskilt rapport, som ikke er gjort tilgængelig for offentligheden samtidig med VVM-redegørelsen.

Dette er i sig selv kritisabelt. Det er samtidig min opfattelse, at den adskillelse af det samlede projekt i én miljøvurdering af placeringen af selve havmølleparken (VVM), én miljøvurdering af placering af søkabel og transformatorstation og til sidst én miljøvurdering (forudskikket, at en sådan vil blive udarbejdet – ukendt p.t.) for placeringen af jordkablet er i strid med de hensyn, som ligger bag VVM-reglerne for placering af anlæg, som har stor indflydelse på miljøet.

Som ovenfor nævnt er beslutningen om, hvor udbygningen med en havmøllepark var mest samfundsøkonomisk hensigtsmæssig truffet på grundlag af en samlet vurdering af bl.a. af udgifter til en evt. netforstærkning på land, herunder naturligvis også hvor ilandføring skal finde sted.

I Energinet.dk's anlægsrapport for 2008/09 er således om nettilslutningen af havmølleparken ved Anholt anført som alternativ til et søkabel (vekselstrøm) på 245 kV, som

allerede nu tilsyneladende er indkøbt og aldrig afprøvet før til brug for ilandføringen, et jævnstrømskabel, som også er anvendt ved ilandføringen af verdens største havmøllepark, Borkum 2. Et sådant jævnstrømskabel har intet magnetfelt og påvirker således ikke under driften sine omgivelser. Hertil kommer, at anvendelsen af et jævnstrømskabel åbner op for et alternativt ilandføringspunkt, da der ikke er tekniske begrænsninger for afstanden til et sådant alternativ. Samtidig er jævnstrømskabler alt andet lige mindre kostbare, da det er en velafprøvet teknik, som anvendes netop til transport af el over lange afstande, jfr. eksv. NorNed.

Da energien produceret på havmølleparken ved Anholt hverken skal bruges lokalt eller regionalt/i landsdelen, men derimod skal transporteres enten til udlandet eller til Sjælland, ville det være særdeles hensigtsmæssigt at inddrage en sådan løsning i de miljømæssige undersøgelser, der skal foretages for projektet.

Når Energistyrelsen i den forbindelse vælger at få udarbejdet en VVM- undersøgelse, forinden ansøgning om hele projektet forelægges for styrelsen i sin egenskab af godkendelsesmyndighed for sådanne, jfr. elforsyningslovens regler herom, afskæres offentligheden fra for det første at kunne danne sig et overblik over de miljømæssigt mindst indgribende alternativer, som forefindes til det (samlede) projekt, som Energinet.dk og Energistyrelsen tilsyneladende allerede har truffet aftale om skal gennemføres.

For det andet bliver de endelige beslutninger om, hvorledes projektet, som er udpeget i henhold til et politisk beslutningsgrundlag, gennemføres unddraget såvel politisk kontrol som de hørte interesseorganisationers indsigelser. Fra de indledende bemærkninger fra kortlægningsrapporten, "Fremtidens havmølleplaceringer – 2025" skal følgende fremhæves:

"Regeringen fremlagde i januar 2007 udspillet "En visionær dansk energipolitik", hvor den langsigtede vision bl.a. er, at "*andelen af vedvarende energi forøges til mindst 30% af energiforbruget i 2025*" og at der skal opnås "*mest mulig vedvarende energi for pengene*". Visionen er at Danmark på lang sigt helt skal frigøre sig fra fossile brændsler - kul, olie og naturgas - for at fremme energiforsyningssikkerheden og den tiltagende drivhuseffekt der har store menneskelige, naturmæssige og økonomiske omkostninger. Et af midlerne til at nå visionen er en forstærket indsats på vedvarende energi, herunder vind- og bioenergi.

Som udmøntning af Regeringens beslutning om at finde egnede placeringer for fremtidens udbygning med havvindmølleparker, har Transport og energiministeren ultimo 2005 bedt Energistyrelsen nedsætte et udvalg med tilhørende referencegruppe. Udvalgets arbejde er et bidrag til en fremtidsrettet strategi der kan danne grundlag for en fortsat vækst i sektoren, hvor økonomisk effektivitet og en effektiv myndighedsbehandling søges sikret gennem en forbedret afvejning i forhold til andre arealinteresser. Hensigten er herved at opnå energi til stabile og konkurrencedygtige priser, samtidig med at hensynet til forsyningssikkerhed og miljø bliver varetaget.

Udvalget har gennemført en vurdering af de samfundsmæssige interesser i relation til nettransmissionsforhold, sejlads, natur, landskab og råstofindvinding mv. Udvalget har endvidere vurderet mulighederne for nettilslutning af større vindmølleparker på havet, og herunder belyst de tekniske, økonomiske og planlægningsmæssige muligheder for ilandføring og konsekvenser for det bagvedliggende net ved de forskellige potentielle udbygningsområder. I den forbindelse har udvalget beskrevet scenarier for den teknologiske udvikling af vindmøller med mulighed for etablering på større havdybder. Udvalget har lagt vægt på en planlagt og koordineret udbygning af vindkraft og transmissionsnet med henblik på at opnå den bedste samfundsøkonomi."

Neden for nævnte citat i rapporten samme sted er anført, at rapporten er blevet forelagt interesseorganisationer, og udvalget var i den forbindelse i dialog med disse.

Det må lægges til grund, at den del af projektet, som Energistyrelsen har truffet beslutning om skulle undergives VVM-undersøgelser, alene udgør en del af det samlede projekt, som ligeledes omfatter anlæg af et søkabel, en transformatorstation på land og et større jordkabelanlæg. Som påpeget i ovennævnte indledning til den tekniske udvalgsrapport, "Fremtidens havmølleparker – 2025", så kan havmølleparker med nutidens teknologi placeres meget længere væk fra kystnære arealer end tidligere forudsat. Det er derfor lige så klart, at de visuelle problemer, som havmølleparkerne kan skabe i dag er noget mere begrænsede trods den større højde på disse. På tilsvarende vis har overvågningen af dyrelivet ved de allerede etablerede havmølleparker skabt en vis klarhed over, hvorledes dyrelivet både over og under havet påvirkes af disse havmølleparker.

Derimod er den debat og de arealinteresser, der berøres vedrørende ilandføringen såvel i forhold til valg af kabel (veksel- eller jævnstrøm) og eventuelle netforstærkningsanlæg på land, kommet mere i fokus – ikke mindst politisk, jfr. Nye retningslinjer for kabellægning og udbygning af transmissionsnettet, oktober 2008.

Der henvises i øvrigt til det ovenfor anførte vedrørende de gældende reglers anvendelse på sådanne anlæg – samlet set.

Det bemærkes i den forbindelse, at også den (fra begyndelsen af) forudsatte kabellagte strækning fra ilandføringsanlægget (fra Horns Rev) og frem til den planlagte transformerstation ved Tistrup blev omfattet af den VVM-undersøgelse, som Energinet.dk blev afkrævet af Varde Kommune i 2006.

Det er utvivlsomt, at denne beslutning var politisk begrundet, men det fremhæves i den forbindelse, at Energinet.dk ikke påklagede denne.

Når henses til, at denne VVM-redegørelse reelt var grundlaget for, at ovennævnte retningslinjer for etablering og sanering af højspændingsanlæg i Danmark blev æn-

dret, finder jeg det bemærkelsesværdigt og i strid med den fortolkning, som politisk er lagt ud over disse reglers (VVM-reglerne) anvendelse på så store anlæg som disse, at Energistyrelsen vælger at fastholde sin oprindelige fortolkning heraf, jfr. det pålæg, som Energistyrelsen meddelte DONG Energy i forbindelse med etableringen af Horns Rev 2.

Det fremhæves ligeledes, at det søkabel, som Energinet.dk nu forudsætter, skal anvendes til ilandføringen (245 kV) end ikke er anført som et alternativ i Energinet.dk's Anlægsrapport fra 2008/09.

På baggrund af ovennævnte er det derfor min opfattelse, at VVM-vurderingen for at være lovmedholdelig skal inddrage samtlige miljøkonsekvenser, herunder naturligvis også de, som angår etablering af et helt nyt jordkabelanlæg tværs over Djursland til transmission af højspænding samt etableringen og driften af transformerstation og ilandføringskabel omtalt i en endnu ikke offentliggjort miljøredegørelse, jfr. Ref. 13.2, bilag 20.

Afslutningsvis vil jeg ikke undlade at bemærke, at jeg er bekendt med andre indsigelser fremsendt til Energistyrelsen, som forudsætter, at hele anlægget naturligvis er omfattet af VVM-redegørelsen. Sondringen er hverken naturlig eller forståelig for den "offentlighed", som forudsættes inddraget i miljøkonsekvensvurderingerne af et så omfattende anlæg, som etableringen af Havmølleparken ved Anholt er.

Venlig hilsen

Helle Carlsen
(hca@dahllaw.dk)
Dir. tlf. 79127505